

Використання комп'ютерних технологій в умовах модернізації навчального процесу ВНЗ

У статті обґрунтовано науково-методичні основи щодо використання комп'ютерних технологій майбутніми вихователями дітей дошкільного віку в умовах модернізації навчального процесу вищого навчального закладу. Проаналізовано досвід навчальних закладів, що свідчить про можливості використання комп'ютерної техніки у всіх ланках навчально-виховного процесу. Вивчено теоретичні засади проблеми інформатизації освіти. Визначено основну мету та завдання засобів і методів використання комп'ютерно орієнтованих технологій майбутніми вихователями дітей дошкільного віку в умовах модернізації навчального процесу ВНЗ. Пред'явлено нові вимоги до майбутніх фахівців дошкільної освіти в області підвищення компетентності. Висунуто дидактичні можливості комп'ютера як багатofункціональної навчальної машини. Виділено типи навчальних занять з використанням комп'ютерних технологій. Продемонстровано методикy застосування технології мультимедіа під час занять. Представлено метод розробки лекційного курсу з використанням комп'ютерно орієнтованих технологій в умовах модернізації навчального процесу у вищих навчальних закладах. Обґрунтовано висновки з описаного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Ключові слова: комп'ютерна грамотність, інформаційна культура, інформаційна компетентність, комп'ютерно орієнтовані технології, модернізації навчального процесу.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Перед вищою освітою в епоху інформатизації суспільства стоїть завдання підготовки фахівців, які володіють сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями на рівні світових вимог. У Законі України «Про Освіту», відзначається, що метою освіти є всебічний розвиток особистості як найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня, забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями.

Аналіз досліджень і публікацій... Останнім часом багато педагогів пов'язують питання оптимізації процесу навчання з використанням комп'ютерних технологій (К.Бойкачев, В.Вєнда, Р.Гергей, Б.Гершунський, Б.Лом, В.Ляудіс, Е.Маліночка, Е.Машбіц, А.Савельєв, Г.Сєльовко та інші).

Комп'ютерна технологія ґрунтується на використанні деякої формальної моделі змісту, що представлена програмними засобами як педагогічними, так і телекомунікаційними. Обґрунтування концепцій різних педагогічних технологій представлено у роботах Н.Тализіної, М.Кларіна, Ф.Янушкевіча та інших.

Вітчизняний досвід застосування комп'ютерних технологій в сфері утворення знайшов віддзеркалення в працях А.Барабанщикова, В.Бєспалько, Я.Ваграменко, Т.Вороніна Ю.Деміна, В.Дика, В.Іванова, М.Карпенко, Д.Колосова, С.Крамарова, А.Кривошеєва С.Лобачєва, Н.Макарової, В.Матюхіна, О.Молчанової, В.Овсянникова, А.Полякова, Ю.Попова, А.Савельєва, В.Самойлова, В.Солдаткіна, А.Тіхонова, С.Щєнникова, А.Фєдосєєва, А.Хорошилова та інших.

Досягнення цієї мети можливе лише за умов правильного вибору викладачами оптимальних методів навчання. Оскільки основною діяльністю студента є навчання, то лише за допомогою застосування раціональних методів навчання відбувається реалізація навчальної, виховної та розвиваючої функції.

Формулювання цілей статті... Метою статті є аналіз засобів та методів використання комп'ютерно-орієнтованих технологій майбутніми вихователями дітей дошкільного віку в умовах модернізації навчального процесу ВНЗ.

Виклад основного матеріалу... Проте далеко не всі викладачі бачать необхідність та доцільність в застосуванні комп'ютерно-орієнтованих комплексів, і дуже часто навіть не знайомі з ними.

Однією з перспективних освітніх областей, в яких застосування інформаційних технологій є підготовка майбутнього фахівця дошкільної освіти (тут ми розуміємо весь комплекс дисциплін, включених в стандарти вищої професійної освіти).

Під впливом упровадження інформаційних технологій в навчальний процес вищої школи знаходяться всі наочні сфери діяльності, оскільки широке упровадження і звичне використання

технологій стає методологічною основою домінування прикладного компонента загальнонаочної педагогічної освіти. У зв'язку з цим розробка методичної системи формування сучасної інформаційної компетентності стає однією з найактуальніших задач модернізації і інформатизації освіти. Проте повного розуміння місця і ролі даних інформаційних технологій в навчальному процесі вищої школи поки не досягнуто.

На сьогоднішній день в нашій державі існує безліч ВНЗ, де готуються майбутні вихователі дітей дошкільного віку. Підготовка фахівців даного напрямку неоднакова, оскільки є певна відмінність в годинах дисциплін, що стосуються інформатики. Та комп'ютерні технології мають величезне значення як для студентів (майбутніх вихователів дітей дошкільного віку), так і для вихованців ДНЗ. Для повноцінного розвитку дитини-дошкільника у сьогоднішньому суспільстві держава та вищі навчальні заклади повинні в першу чергу забезпечити дошкільні установи інформаційно компетентними педагогами саме в сфері комп'ютерної техніки. Що являє собою інформаційно компетентний педагог в сфері комп'ютерної техніки? Зауважимо, що більшість словників обмежуються дефініцією слова «компетентність» і «компетентний», а саме: який має достатні знання в якій-небудь галузі, з чимось добре знайомий, кваліфікований; той, що володіє компетенцією. Компетентність — слово іншомовного походження, яке походить від латинського «competentio», що, у свою чергу, бере початок від слова «compeo» (дослівно: досягаю, відповідаю, підходжу). Словник іншомовних слів визначав це поняття як поінформованість, обізнаність, авторитетність [3, с.568–570]. Це є особистість, котра має професійні навички не просто в роботі з комп'ютером, а вміння застосовувати та використовувати його під час роботи з дітьми дошкільного віку.

Комп'ютер є багатофункціональною навчальною машиною. Його дидактичні можливості дозволяють майбутнім фахівцям дошкільної освіти під час роботи з вихованцями завдяки новизні і нетрадиційності залучити вихованців до активної навчально-пізнавальної діяльності; активізувати навчання шляхом використання привабливих і швидкозмінних форм подачі інформації (мультиплікація, колір, музика), стимуляції пошуку відповідей (наприклад, маленький ведмедик радісно плеще в долоні за правильною відповіді і лле рясні сльози за помилковою), духу змагання (вихованець змагається з машиною і з самим собою); поліпшити сприймання матеріалу за рахунок наочності, підкреслювання, обертання, кольорового зображення, графіки, мультиплікації, музики, відео; розвивати творче мислення шляхом експериментування, пошуку зв'язків між новою і старою інформацією, встановлення зв'язків і закономірностей в межах набору завчених фактів; розвивати абстрактне мислення за допомогою заміни, демонстрації конкретних предметів схематичними чи символічними зображеннями (кресленнями, графіками, діаграмами, формулами), наочною; формувати вміння раціонально будувати розумові операції (точно визначати ціль діяльності, завдання, засоби досягнення завдань, цілі); стимулювати рефлексію, аналіз учнями своєї діяльності шляхом отримання наочного зображення наслідків власних дій; реалізувати індивідуалізацію навчання за послідовністю понять, що вивчаються; за методом подачі навчального матеріалу; рівнем складності і кількості пред'явлених задач, часу навчання тощо; керувати навчанням: комп'ютер визначає, які навчальні завдання (питання, задачі, вправи) будуть запропоновані вихованцям, які пізнавальні дії (порівняння, зіставлення, абстрагування та ін.) вони мають виконати, до яких результатів і висновків дійти; здійснити доступ до «банків інформації» — практично безмежного обсягу інформації і її аналітичного опрацювання, що призводить до безпосереднього залучення підростаючого покоління до інформаційної культури суспільства; доступ до мережі Інтернет дозволяє взяти участь у міжнародних освітніх проектах (спільній навчально-пізнавальній творчій або ігровій діяльності вихованців-партнерів, організованих на основі комп'ютерних телекомунікацій), які мають спільну мету — дослідження певної проблеми (дослідницької, літературно-творчої, пригодницької, інформаційної та інших); організувати дистанційне навчання з використанням персональних комп'ютерів і мережі Інтернет; забезпечити об'єктивність контролю, можливість реалізації суб'єктивного стилю спілкування, що особливо важливо для дітей із сповільненим темпом сприймання і засвоєння навчального матеріалу.

Аналіз досвіду навчальних закладів свідчить про можливість використання комп'ютерної техніки у всіх ланках навчально-виховного процесу. Комп'ютер ефективно використовується на заняттях з різних напрямів. Використання комп'ютерних технологій можливе на різних етапах заняття. За рівнем (повнотою) комп'ютеризації виділяють два типи навчальних занять: з елементами комп'ютеризації; цілковито комп'ютеризовані. Дія першого, як свідчать наведені вище приклади, характерне епізодичне застосування комп'ютерних технологій для розв'язання окремих завдань заняття: набуття нових знань, формування нових умінь, закріплення вивченого, виконання тренувальних вправ, контролю. Для другого типу навчальних занять — тривала робота з комп'ютерами для вирішення усього комплексу завдань.

Для введення комп'ютера у навчання створюються навчальні комп'ютерні програми (НКП), які керують пізнавальною діяльністю вихованця. Програма – це система команд для машини, за якими остання виконує запроєктовані дії [2, с.256–258]. Створення навчальних програм є складною, але перспективною справою для спеціалістів з інформатики, педагогів, психологів, галузевих учених.

Сьогодні нагромаджено значний фонд програмних засобів навчання, що базуються на застосуванні технології мультимедіа. Мультимедіа є новою інформаційною технологією, тобто сукупністю прийомів, методів, способів продукування, обробки, зберігання, передавання аудіовізуальної інформації, заснованої на використанні компакт-дисків. Це дає змогу поєднати в одному програмному продукті текст, графіку, аудіо- та відеоінформацію, анімацію. Важливою властивістю мультимедіа є інтерактивність, що дає змогу користувачеві отримати зворотний зв'язок. Крім цього, в мультимедіа реалізується цифрове кодування інформації, завдяки чому велика кількість даних зберігається на компакт-дисках (СД) [1, с.145–150].

У навчальних закладах нашої країни вже закріпилася тенденція організації нового структурного підрозділу, що називається медіа текою. В медіа теці зберігається найрізноманітніша інформація: аудіо- та відео слайди, комп'ютерні програми, текстова інформація. Потрібну інформацію можна знайти за декілька секунд, увівши до комп'ютера лише одне-два ключових слова. Ми пропонуємо метод розробки лекційного курсу з використанням комп'ютерно-орієнтованих технологій в умовах модернізації навчального процесу у вищих навчальних закладах. Один із варіантів створення цікавого та дуже інформативного лекційного курсу – це застосування пакету Microsoft PowerPoint, який входить до програм Office 2003 або Office 2007. З допомогою пакету Microsoft PowerPoint можна створити презентацію лекційного курсу, яка буде містити набір слайдів із відповідною теоретичною інформацією. Вони стають доступними для аудиторії з використанням простої системи: комп'ютер (можливе використання ноутбука) → проектор → екран.

Зміст і характер матеріалу, що викладається протягом лекційного курсу, передбачає достатній арсенал прийомів для створення проблемних ситуацій [4, с.189–200]. Готуючи питання проблемного характеру, необхідно, з нашого погляду, дотримуватися наступних вимог: орієнтувати студентів на висловлення власної думки, міркувань, припущень; домагатися самостійних відповідей, використовуючи вивчений матеріал або спираючись на знайомий матеріал; схилити студентів до аналізу дослідів, порівнянь, зіставлень, розкриття зв'язків, висновків і узагальнень. У якості дидактичних фільмів можна також використовувати педагогічні програмні засоби для створення прикладів віртуальних діафільмів [5, с.69–72].

Висновки з описаного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі... Аналітико-синтетична діяльність студентів на лекційних заняттях з використанням комп'ютерних технологій є набагато продуктивнішою. Використання комп'ютерних та інформаційних технологій дозволяє урізноманітнити теоретичний матеріал, що сприяє підвищенню інтересу до навчання у студентів, допомагає викладачу правильно формувати професійну компетенцію майбутніх фахівців дошкільної освіти та орієнтує студентів на подальшу самостійну роботу для глибшого вивчення матеріалу лекційного курсу. Величезний дидактичний потенціал використання інформаційних технологій навчання може бути розкритим лише за умов, якщо провідна роль у навчально-виховному процесі належатиме педагогу. Саме він визначає і забезпечує ті умови, за яких цей потенціал дійсно реалізується. Тому вища освіта повинна готувати педагогів (майбутніх вихователів дітей дошкільного віку) не просто з використанням комп'ютерно-орієнтованих завдань а й готувати їх самих до використання даних технологій.

Отже, як бачимо множина професійно орієнтованих інформатичних асоціативних зв'язків студентів (майбутніх вихователів дітей дошкільного віку) при використанні комп'ютерно-орієнтованих технологій у навчальному процесі ВНЗ є можливою. Якщо майбутній вихователь дітей дошкільного віку вже з першого курсу буде користуватися комп'ютерними технологіями, то в майбутньому, під час роботи з дошкільниками його діяльність не зміниться а лише вдосконалюватиметься.

Список використаних джерел і літератури:

1. Інформатика. Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології : [підр. для студ. вищих навч. закл.] / за ред. О. І. Пушкаря. – К. : Академія, 2002. – 425 с.
2. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посіб. / Н. Є. Мойсеюк. – [5-е вид., доп. і перероб.]. – К., 2007. – 656 с.
3. Ожегов С. И. Словарь русского языка / С. И. Ожегов. – М. : Оникс, 2006. – 944 с.
4. Сметанський М. І. Педагогіка : навч. посіб. / М. І. Сметанський, В. М. Галузьяк, В. І. Шахов. – Вінниця : РВВВАТ «Віноблдрукарня», 2001. – 200 с.
5. Соловйова О. Ю. Використання комп'ютерних технологій у курсі фізики / О. Ю. Соловйова // Фізика в школах України. – 2009. – № 3 (127). – С. 69–72.

Spysok vykorystanykh dzherel i literatury:

1. Informatyka. Kompiuterna tekhnika. Kompiuterni tekhnolohii : [pidr. dlia stud. vyshchych navch. zakl.] / za red. O. I. Pushkaria. Kyiv, Akademiia, 2002, 425 p.
2. Moiseiuk N. Ye. Pedahohika : navch. posib. – [5-e vyd., dop. i pererob.]. Kyiv, 2007, 656 p.
3. Ozhegov S. I. Slovar' russkogo yazy'ka. Moskva, Oniks, 2006, 944 p.
4. Smetanskyi M. I., Haluziak V. M., Shakhov V. I. Pedahohika : navch. posib. Vinnytsia, RVVAT «Vinobldrukarnia», 2001, 200 p.
5. Soloviova O. Yu. Vykorystannia kompiuternykh tekhnolohii u kursy fizyky, *Fizyka v shkolakh Ukrainy*, 2009, № 3 (127), pp. 69–72.

**Аннотация
Оксана Чекан**

Использование компьютерных технологий в условиях модернизации учебного процесса вузов

В статье обоснованы научно-методические основы по использованию компьютерных технологий будущими воспитателями детей дошкольного возраста в условиях модернизации учебного процесса высшего учебного заведения. Проанализирован опыт учебных заведений, что свидетельствует о возможности использования компьютерной техники во всех звеньях учебно-воспитательного процесса. Изучены теоретические основы проблемы информатизации образования. Определена основная цель и задачи средств и методов использования компьютерно ориентированных технологий будущими воспитателями детей дошкольного возраста в условиях модернизации учебного процесса вуза. Предъявлены новые требования к будущим специалистам дошкольного образования в области повышения компетентности. Выдвинуты дидактические возможности компьютера как многофункциональной учебной машины. Выделены типы учебных занятий с использованием компьютерных технологий. Продемонстрировано методику применения технологии мультимедиа во время занятий. Представлен метод разработки лекционного курса с использованием компьютерно ориентированных технологий в условиях модернизации учебного процесса в высших учебных заведениях. Обоснованы выводы из описанного исследования и перспективы дальнейших исследований в данном направлении.

Ключевые слова: компьютерная грамотность, информационная культура, информационная компетентность, компьютерно ориентированные технологии, модернизации учебного процесса.

**Summary
Oksana Chekan**

Using Computer Technology under the Conditions of Modernization of Universities Educational Process

In the article the scientific and methodological foundations for the use of computer technology by future teachers of preschool children in the modernization of the educational process of higher education is grounded. The experience of schools, indicating the possibility of using computer technology at all levels of the educational process is analyzed. The theoretical foundations of information education problems are studied. The key goal and objectives of means and methods of using computer -based technologies of the future teachers of preschool children in the modernization of the university educational process are determined. New requirements for future professionals in the field of early childhood education capacity building are offered. Didactic possibilities of the computer as a multifunctional training machine are proposed. The types of classes that use computer technologies are singled out. The method of multimedia technology in the classroom is demonstrated. The method of design lectures using computer -based technology in the modernization of the educational process in higher education is offered. Conclusions from the research described and recommendations for further research in this direction are grounded.

Key words: computer literacy, media culture, information competency, computer-oriented technologies, modernization of educational process.

Дата надходження статті: «18» березня 2014 р.

УДК [371.134+373.3]:929–051К.Ушинський (477) (045)

ОКСАНА ШКВИР,

кандидат педагогічних наук, доцент
(м.Хмельницький)

Проблема професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи в педагогічній спадщині К.Ушинського

У статті акцентовано увагу на проблему якісного оновлення системи професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів за умов ступеневої освіти, аргументована необхідність вивчення праць К.Ушинського у контексті розв'язання означеної проблеми. У публікації висвітлено науковий доробок К.Ушинського щодо системи професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи, досліджено його педагогічні погляди на суспільне значення праці шкільного педагога, мету, зміст та шляхи підготовки майбутніх учителів, особливості типів навчальних закладів, які мають здійснювати підготовку майбутніх учителів початкових класів. Виявлено причетність педагога до розробки питань ступеневої освіти майбутніх